DE
VLUCHTELINGEN

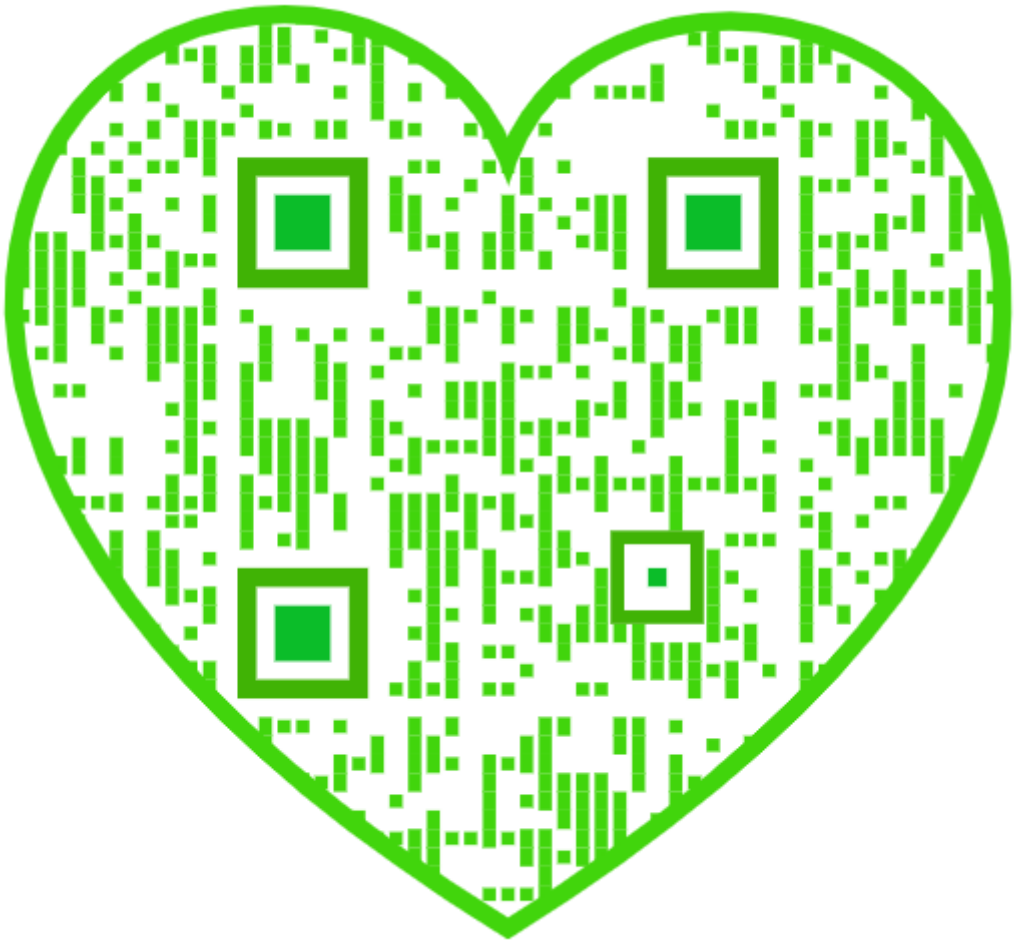

DE

VLUCHTELINGEN

VERHAAL

NAAR

Lodewijk VANDERSCHOEPEN.

STEENBRUGGE
A.-J. WITTERYCK, Drukker-Uitgever
Groote Laan, 136

1928

EIGENDOM VAN DEN UITGEVER.

DE VLUCHTELINGEN

Met den doodsangst in de ziel verliet het meisje de hoeve. (*Blz. 22*).

DE VLUCHTELINGEN

I.

DE SPEELSCHULD.

Pachter Pieter Daelens stond, in treurige overwegingen verslonden, bij het enge, eenige venster van eene nog al zindelijke kamer, waar hij met zijne vrouw en beide dochters daareven was wedergekeerd. Diepe zuchten welden op uit zijne borst, en zelfs rolden van tijd tot tijd tranen uit zijne oogen.

't Was de avond van een stikheeten zomerdag, doch de zwarte wolken, welke zich aan den gezichteinder samenpakten, en waaruit aanhoudend vurige lichtstralen ontsprongen, voorspelden een hevig onweêr.

Toen de zoete en frissche stem zijner oudste dochter, Monica, een braaf en moedig meisje, dat heel den dag naast zijne zijde gewerkt had, hem aankondigde dat het avondmaal was opgediend, wischte de vader zijne oogen met de keerzijde der hand af, wierp zijnen breeden stroohoed op het bed en zette zich bij de tafel neder.

« *Zijne* plaats zal dus heden alweêr ledig blijven! » zeide hij toen, eene vijfde telloor aanwijzende welke te zijner rechterzij op tafel was gezet.

— « Hij kan immers alle oogenblikken komen, die arme Hendrik? » haastte de moeder zich te antwoorden. « Zou het hevig onweêr, welk op handen is, zijn achteruitblijven niet veroorzaken? »

— « En gisteren dan, en zooveel andere keeren dat hij des nachts niet naar huis gekomen is — was het dan ook de schuld van het onweder? » wierp de vader op, met een versomberd gelaat. « De liefde welke gij dien ondankbaren zoon toedraagt, maakt u blind, vrouw! » vervolgde hij zuchtend « doch met mij is het zoo niet gelegen: men zal mij niet uit het hoofd praten dat hij op eenen doolweg geraakt is in dat Gent, waar wij hem zijne studiën lieten voortzetten, en dat wij beter hadden gedaan hem te dwingen zijnen kost met den arbeid zijner handen te zoeken, even als wij: zoo zoude hij ten minste aan ons gezag zijn onderworpen gebleven, daar hij er zich nu volstrekt niet aan gelegen laat. »

De moeder boog het hoofd, als wist zij niets meer in te brengen tegen de wijze redeneeringen haars echtgenoots, en gedurende eenige stonden heerschte eene pijnlijke stilte, welke echter spoedig door Monica afgebroken werd.

« Gij hebt gelijk, vader-lief, » sprak zij op vasten toon, « wij zouden moeten trachten hem tot ons te

doen wederkeeren, hem in onze bezigheden genoegen te doen vinden; want de onbeperkte vrijheid welke hij thans geniet; kan niet anders dan hem noodlottig en ons allen later eene bron van bitterheid worden. »

— « Voorzeker, doch ik vrees er sterk voor, dat hetgene gij wenscht voortaan eene onmogelijkheid is, mijn kind, » antwoordde Pieter.

— « Ik weet wel, » hervatte Monica, « dat het soms heel veel moeite kost hem af te brengen van iets dat hij zich in 't hoofd gestoken heeft, maar toch wil ik het beproeven. Wie weet of ik niet zal gelukken ? »

Sinds eene wijl was het onweder losgebarsten en kletterde de regen, met geweld door den wind opgezweept, tegen de ruiten aan, als om dezelve stuk te slaan.

Op dit oogenblik deed een haastig geklop op de voordeur hen opschrikken.

« Ah ! daar is Hendrik ! » riep de kleine Anna, terwijl zij zich naar de deur spoedde.

Bleek, hijgend, doornat, trad de jongeling binnen.

« Ik wist het wel dat hij komen zou ! » riep de moeder met liefderijke zorg hem helpende om zijne van den regen doortrokken kleederen af te leggen.

Dan eerst bemerkte zij, hoe ontdaan hij er uit zag.

« Arm kind ! » vervolgde zij, « hoe toch hebt gij

er toe kunnen besluiten door dit vreeslijk weêr te komen ? »

— « Waar moest ik heên — zonder geld ? » antwoordde Hendrik, zijnen vader verwijtend beziende.

— « En waar is dan het geld gebleven dat ik u onlangs nog gaf ? » vroeg deze met strengheid.

— « Twintig frank : 't heeft wat te beteekenen ! » viel de student uit op een toornigen toon welken hij vruchteloos poogde te onderdrukken. « Na het aankoopen van eenige boeken, papier, pennen, blijft er niets over om in eenige omstandigheid als deze te voorzien. »

— « Ah ! zoon, spreek zòò toch niet ! Gij doet ons te veel verdriet aan, » bad de arme moeder, die vruchteloos de oorzaak poogde te raden van Hendrik's buitengewone opgewondenheid, want nooit nog had deze het gewaagd zijne ouders zoo wreedelijk te beleedigen.

Daelens had het hoofd gebogen, als van den bliksem getroffen, want hij raadde wel dat daaronder een treurig geheim moest verborgen zijn.

Alléén Monica had aanstonds begrepen wat er scheelde. Immers had haar broeder meer dan eens zijne neiging tot het spel bekend, en ongetwijfeld had hij wederom aan deze toegegeven, en bevond hij zich in de onmogelijkheid eene schuld welke hij gemaakt had te betalen.

Wenschende een einde te stellen aan dit voor

hare ouders zoo pijnlijk tooneel, trad zij op haren broeder toe en zeide hem :

« Volg mij naar mijne kamer, Hendrik ; gij kunt hier niet langer blijven. »

Zooveel krachtdadigheid lag er in hare stem, zoo gebiedend was haar blik, dat de jongeling niet

....eerst en vooral ging hij het vee verzorgen.... (*Blz. 12*).

wederstreven dorst. Zwijgend stond hij op en trad met haar het belendend vertrek binnen.

« Gij hebt bij het spel verloren en nu wilt gij pogen onzen armen vader geld af te persen ! » hernam zij, toen beiden gezeten waren. « Dat is slecht, zeer slecht van u ; niettemin wil ik u helpen

om uwe schuld te voldoen, zoo gij mij beloven wilt die levenswijze te laten varen, om voortaan de onze te deelen. Bedenk hoe lief wij u hebben, wat pogingen wij tot nu toe in 't werk legden, met de hoop van tot uw geluk bij te dragen: en dan voorzeker zult gij met vertrouwen het lot te gemoet zien dat u hier wacht, zoo gij bij ons blijven wilt. »

— « Neen, neen, zuster, dat is onmogelijk; op achttienjarigen leeftijd en na een vrij leven genoten te hebben, kan ik niet meer als vroeger onderworpen worden aan mijne ouders, die dan wel zouden denken dat zij het recht hebben mij als eenen knaap te behandelen. »

— « Is het zoo, handel dan naar goedvinden, » antwoordde Monica vastberaden, « maar ik verklaar u dat ik niet langer de hand wil uitsteken om u voort te helpen op eenen weg, welke onvermijdelijk tot uw verderf moet strekken. »

Zij wilde heêngaan, doch Hendrik hield haar terug en sprak op smeekenden toon:

« Ach, verlaat mij toch niet, zuster lief. Ik ben zoo ongelukkig ! »

— « Nu, mijne voorwaarden kent gij, » hervatte Monica, weder naast hem gaande zitten. « Zijt gij bereid dezelve aan te nemen ? »

— « Laat mij er nog eens aan denken. »

Het meisje stond nogmaals op.

— « Neen, » zeide zij beslissend. « Kost het u zoo-

veel om te gehoorzamen aan de stem der rede — wat staat kan ik dan maken op uw volharden in de voornemens welke gij zoudt willen nemen ? »

— « Welnu ik verzaak mijne studies en mijne plannen voor de toekomst ! » riep de jongeling uit, na eene wijl met hevigheid in zijn binnenste gewor-steld te hebben. « Van morgen vroeg af, zal ik aan uwe zijde staan om in uwe vermoeienissen en uwen arbeid te deelen. »

II.

DE BEKORING.

Hendriks's boezemvriend heette Gustaaf Hofman. Deze, de eenige zoon eener weduwe door welke hij aanbeden werd, had des te gereeder zijne moeder overgehaald om zijne studiën in Gent te mogen doen, daar deze inderdaad meende dat hij bestemd was om een geleerde te worden.

Berustend in dien schitterenden droom, stelde zij hem al het geld ter hand waar hij om vroeg, zonder er ooit de bestemming van te kennen.

Gustaaf bezat uitzonderlijke geestesbegaafdheden; doch, bij gebrek aan leiding en toezicht, strekte deze kostbare gave, in stede van hem nuttig te wezen, enkel om zijne kwade neigingen te voldoen; zoodat Hendrik, den invloed van zijns vrienden ondeugenden aard ondergaande, zich door deze had laten verleiden om de wijze raadgevingen zijner ouders in den wind te slaan, zonder nogtans veel genoegen te vinden in de ongebonden levenswijze aan dewelke hij zich had overgegeven.

Ook was het niet zonder eenige tevredenheid te ondervinden dat hij — ingevolge de aan zijne zuster gedane belofte — bij het krieken van den dag opstond, eenen kiel aantrok, eenen stroohoed opzette, en eerst en vooral het vee ging verzorgen ; dan trok hij met het arbeidzame meisje naar een rapenveld dat zij met hun beiden inoogsten zouden. Monica, van haren kant, was zóó blijde hem zoo, naast hare zijde, te zien werken, dat zij den geheelen dag zoo vroolijk was als 't maar kon.

Alles ging ten beste. De schuld des berouwhebbenden spelers was door de verkleefde zuster, met het beloop harer spaarpenningen van vele jaren, uitgevaagd geworden ; de vroegere rust was in het huisgezin des pachters weêrgekeerd en de eerzame ouders mochten hopen, dat zij nooit andermaal bittere tranen over den geliefden zoon zouden hoeven te schreien.

Intusschen verdroot het Gustaaf, die aan Hendrik's bijzijn gewoon was geraakt, bovenmate dat hij zijnen vriend missen moest. Reeds had hij zijnen spitsvondigen geest op alle wijzen gekweld om een middel te vinden dat zijnen makker onttrekken mocht aan wat hij « een afschuwelijk bedwang » noemde ; doch dat ging alles behalve gemakkelijk.

Hoe toch er toe geraakt hem als vroeger onder den duim te krijgen, daar hij hem slechts zelden meer zag ?

Hij ontwaarde weldra dat Hendrik hem zooveel mogelijk begon te vermijden en zelfs des avonds te huis bleef om hem niet te ontmoeten.

« Er zal moeten list gebruikt worden, » dacht hij, « zooniet is alles verloren en moet ik mij voor goed het gemis vertroosten van dien makker, met welken ik zoo wel overeenkwam. »

Dientengevolge gaf hij zich voor ziek uit, en verklaarde aan zijne moeder dat hij vooreerst niet naar Gent zoude kunnen wederkeeren. Meermalen bezocht hij de familie Daelens en deed zich daarbij voor als iemand die zijne vroegere dwalingen had ingezien en zich rechtzinnig beteren wilde, tot hij met de ouders zijns vriends op een goeden voet stond. Dan beieverde hij zich op Hendrik's gevoel in te werken, klaagde dat hij ziek was geworden van verdriet omdat hij zoo lang van hem moest gescheiden blijven en gaf hem zoovele blijken van gehechtheid dat de jonge Daelens er ten laatste door ontroerd werd. Pieter en zijne vrouw noodigden hem op de avondkransjes uit, en zelfs Monica, die alle wantrouwen echter niet verloren had, was er niet tegen, dat hij in het veld, dat zij met haren broeder afmaaide, bij hen kwam nederzitten. Op zekeren morgen echter was het meisje moeten op de hoeve blijven om hare moeder in het huishouden bij te staan, en bevonden zich beide jongelingen alleen op het veld. Deze langverwachte gelegenheid

Te Parijs gekomen, hadden Hendrik en Gustaaf zich naar een gasthof laten voeren. *(Blz. 25).*

nam Gustaaf te baat en, zijne veinzerij latende varen, borst hij in lachen uit:

« Ik onderstel, beste, » zeide hij, « dat gij niet bedrogen werd door de komedie welke ik bij uwe ouders gespeeld heb en die enkel ten doel had u te redden uit uwen ellendigen toestand; zooniet zou ik u voor eenen ezel moeten houden, en dat zou mij spijt doen. »

Hendrik schrikte op bij deze woorden, welke hem als uit de hel schenen voort te komen, zoozeer verschilden dezelve van hetgeen hij zijne zuster onder het werken hoorde zeggen. Vol angst ging hij in het gras nederzitten, bedenkende wat hij antwoorden zoude.

Gustaaf begreep dat hij verkeerdelijk begonnen had; daarom voegde hij er op een berekenden toon van medelijden bij:

« Nu, beken maar openhartig dat gij bekeerd zijt en spreken wij er niet meer over. Ik wilde u nogtans een aangenaam leventje voorstellen; doch vermits gij liever als een sukkelaar den grond wilt blijven opkrabben, zal ik het alleen genieten en trachten u te vergeten. »

De laatste woorden, slim aangebracht na de vroegere spottende verwijtingen, hadden op het gemoed zijns zwakken vriends het verwachte uitwerksel. Hendrik beurde het hoofd op, zag zijnen ouden speelmakker met schier verteederde oogen aan en vroeg met bewogen stem:

« Gij houdt dus wezenlijk van mij, Gustaaf? Gij meent het ernstig ? »

« Hoe kunt gij daaraan twijfelen, na al de moeite welke ik sedert twee maanden heb aangewend om u te kunnen naderen ? » riep Hofman met levendigheid uit. « Ach ! wistet gij hoe mij uw geluk ter harte ligt, wat ik al heb uitgedacht, alvorens u eindelijk een bepaald plan mede te deelen — dan zoudt ge u niet zoo ondankbaar te mijnen opzichte betoonen ! »

Nu was Hendrik bijna overwonnen.

« Wat bedoelt gij, beste vriend ? » vroeg hij. « Spreek ; zoo ik uw voorstel kan aannemen zonder mijne familie te bedroeven, wees zeker, ik zal het doen. »

« Waarom, » hervatte Gustaaf, « zich om zijne ouders bekommeren, wanneer zij, gelijk de uwe, ikzuchtig genoeg zijn om voordeel te willen halen uit het zweet hunner kinderen ! Luister, ik heb mijne moeder wijsgemaakt dat ik een paar jaren te Parijs moest gaan wonen om een knap man te worden ; zij heeft er zich in geschikt en moet mijne tesch zoo wel voorzien dat er voor ons beiden genoeg zij. Stem er dus in toe, mij te volgen, dan is uw toekomend geluk verzekerd. Wij bezitten geleerdheid genoeg om bedienden in een of ander handelshuis te worden ; zoo kunnen wij ons dus uit den slag trekken, terwijl wij vroolijk leven zullen

met het geld dat mij voortdurend zal gezonden worden door mijne goede moeder. »

— « Zoo iets durf ik niet aan mijnen vader voorstellen » antwoordde Hendrik « hij zoude zich stellig daartegen verzetten. »

— « Wacht u wel hem er een enkel woord over te zeggen ! » riep Hofman uit. « Hij zou natuurlijk uit al zijne krachten weigeren u gelukkig te maken, enkel omdat hij uwe diensten zoude moeten ontberen. — Ik vertrek morgen vóór het dag zij » vervolgde hij « maak een pakje van uwe kleederen en lijnwaad ; ik zal het dezen avond komen halen om het in mijnen koffer te steken. Verder moet gij, in stede van te huis te gaan slapen, naar Gent gaan, alwaar wij elkander in de wachtzaal van den ijzerenweg zullen wedervinden en zoodra mogelijk vertrekken. Het is doodeenvoudig. »

Hendrik aarzelde ; het vooruitzicht van de smart zijner ouders deed zijn hart bloeden en hij gevoelde den moed niet hun dezelve te bereiden. Lang nog misschien ware hij besluiteloos gebleven, hadde niet zijn ongeduldige makker opnieuw aangedrongen.

« Is het mogelijk dat gij nog aarzelet ? » riep deze uit : « Zijt ge gek ? Denk aan dat schitterend Parijs, waar wij morgen avond kunnen zijn ; verbeeld u hoe gelukkig wij zullen wezen : volkomen vrij om al te doen wat wij willen, in die stad waar alles onze

oogen zal bekoren en ons hart streelen ; wat zoudt gij nog uitstellen om uwen ellendigen stand te verlaten en dat vroolijk leven in te gaan, dat zoowel met onze neiging overeenstemt ! »

— « Welnu, ik zal gaan, » antwoordde Hendrik, « doch spreek aan niemand ervan, zelfs niet aan uwe moeder ; want ik voel dat ik de kracht niet hebben zou om den wil mijner ouders te bestrijden. »

III.

DE VLUCHT.

Theresia — zoo heette vrouw Daelens — werd de eerste Hendrik's verdwijning gewaar. Zij was het gewoonlijk die haren zoon wekte, als het ontbijt gereed was. Men oordeele over hare ontsteltenis, toen zij, de slaapkamer binnentredende, bevond dat het bed dien nacht onaangeroerd was gebleven! Een schrikkelijk voorgevoel maakte zich meester van haar hart en deed al hare leden beven ; slechts met de grootste moeite kon zij beneden bij haren echtgenoot en hare dochters geraken, om de treurige tijding bekend te maken.

« Hendrik heeft den nacht buitenshuis overgebracht ! » riep zij uit, schier ontgeest op eenen stoel nedervallende « niets is ontschikt op zijne kamer ! Ach ! ik vrees een noodlottig geheim ! »

— « Zou het waar zijn ? » kreet Pieter, de handen angstig wringend. « Dat was dus de oorzaak van zijne bezorgdheid en kommer, toen hij ons gisteren omhelsde, alvorens zich te verwijderen ! »

Meer kon de rampzalige niet uitbrengen: zijne borst was beklemd en tranen verstikten zijne stem.

« Blijf toch bedaard, lieve ouders, » zeide thans Monica met die zeldzame tegenwoordigheid van geest, welke zij ook in de hachelijkste omstandigheden kon behouden « misschien is het enkel eene verdwaaldheid van éénen dag en zal hij spoedig tot ons wederkeeren. »

— « Moge het waar zijn, mijne dochter! » sprak de pachter, door deze hoop een weinig opgebeurd. « Wij waren zoo gelukkig sedert gij hem zijne plichten hadt leeren inzien en hem aan onze liefde hadt wedergeschonken! »

— « Onmiddellijk ga ik naar de weduwe Hofman » zeide Monica, die langer niet in de pijnlijke onzekerheid kon blijven. « Wij moeten weten waar haar zoon den nacht heeft overgebracht, dan is het ons ook bekend wat wij nopens Hendrik denken moeten. »

Zij snelde naar de bijgelegene hoeve, waar Gustaaf's moeder woonde. — Toen zij binnentrad, zat de weduwe Hofman bij den haard en staarde op het vuur, als iemand die in gepeinzen bedolven is.

« Verschoon mij dat ik u zoo vroeg kom storen, mijne goede Barbara » zeide het meisje, terwijl zij naast de pachteres ging zitten, « doch wij allen zijn zeer ongerust, en gij kunt ons uit de verlegenheid helpen. »

— « Wat is het, kind-lief? » vroeg Gustaaf's moeder op verwonderden toon.

— « Sinds dezen nacht is mijn broeder verdwenen, zonder wij denken kunnen waar hij zijn mag, » antwoordde Monica. « Daar uw zoon zijn boezemvriend is, veronderstellen wij dat zij misschien bij elkander waren, en daarom... »

— « Heeft u mijn arme Gustaaf dan gisteren avond niet gezegd dat hij naar Parijs vertrok ! » viel Barbara haar in de rede.

Deze drie woorden « naar Parijs vertrok » troffen Monica als een bliksemslag; zij verbleekte, wankelde en viel bijna van haren stoel af.

« Maar wat let u toch, mijn kind ? » kreet Barbara met schrik. « Meent gij dat uw broeder mijnen armen Gustaaf vergezeld heeft ? Nu, dat is mogelijk, maar 't is immers geene reden om zoo te ontstellen ? Beiden zijn eerlijke jongens, en zullen wel hunnen weg weten te maken. »

Deze woorden waren niet geschikt om de meer verstandige Monica te bedaren; niettemin herwon zij kalmte genoeg om nog te vragen :

« Om wat uur is Gustaaf naar Gent vertrokken ? »

— « Om vier ure dezen morgen, » antwoordde de weduwe.

Met den doodsangst in de ziel, verliet het meisje de hoeve, zonder de aanmoedigende woorden te hooren welke Barbara haar nog toerichtte.

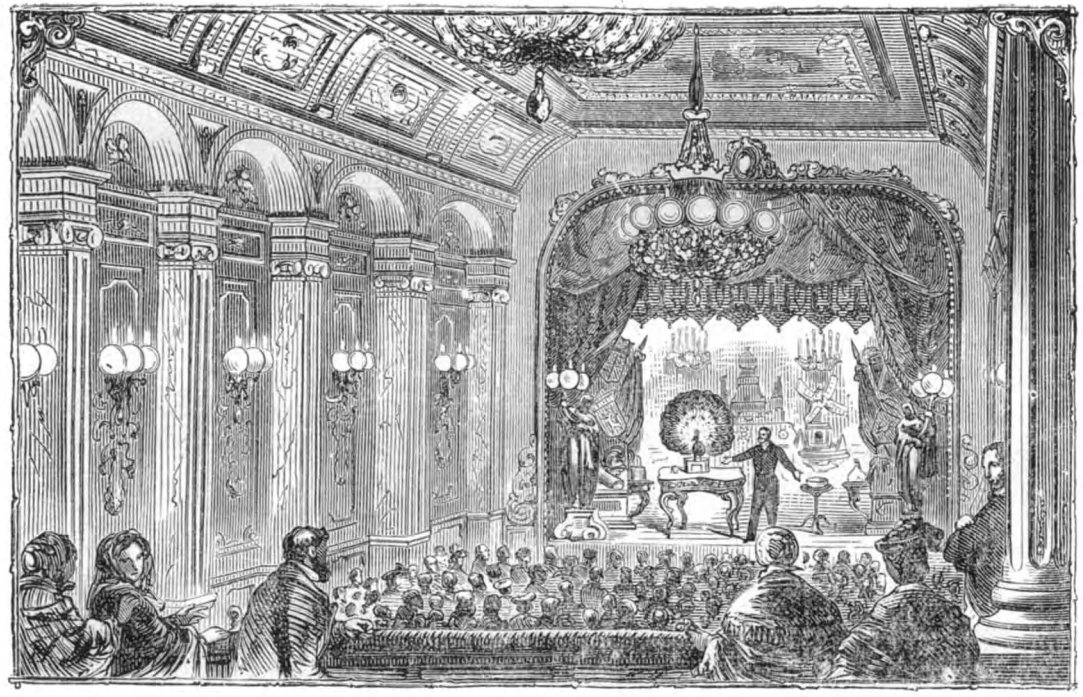

Schouwburgen, koffiehuizen, bals hadden trouwe bezoekers aan hen. *(Blz. 25).*

Zij twijfelde er niet meer aan, dat haar broeder met zijnen trouweloozen vriend gevlucht was. Opnieuw was hij dus aan den verderfelijken invloed van een waanzinnigen makker blootgesteld! — Dit ongeluk scheen haar zoo schrikkelijk toe, dat zij — doch vruchteloos — naar een middel zocht om het aan hare ouders te kunnen verdoken houden.

Halverwege hare woning stond pachter Daelens op hare terugkomst te wachten. Hare ontstelde blikken deden hem beven; hij liet zich op een gevelden boom nederzakken en hoorde zoo de treurige tijding aan welke Monica van de weduwe Hofman vernomen had; vol droefheid sloeg hij den weg naar zijne woning in, op voorhand schrikkend over het lijden dat de droeve aankondiging aan zijne arme vrouw zou veroorzaken.

IV.

HET LEVEN TE PARIJS.

Te Parijs gekomen hadden Hendrik en Gustaaf zich per rijtuig naar een gasthof laten voeren.

Na verscheidene dagen hadden zij nog naar geene plaats uitgezien en bewoonden een kamertje in de *rue d'Enfer;* zij gingen 's morgens uit en keerden eerst laat in den nacht terug.

Schouwburgen, koffiehuizen, bals hadden trouwe bezoekers aan hen. Wanneer zij daar uittraden, wisten zij niet meer wat te doen te midden dier werkzame menigte welker bedrijvigheid een levend verwijt over hunne eigene ondadigheid scheen te zijn.

« Als wij ons laatste goudstuk in de hand hebben, zal het tijd genoeg zijn om naar eene betrekking uit te zien » — zoo beantwoordde Gustaaf de bedenkingen welke soms door Hendrik werden opgeworpen. — « Laten wij intusschen volop het leven genieten; want wij zijn op aarde niet om er ons te vervelen. »

Bij hunne aankomst bezaten zij ongeveer vier honderd frank en meenden in den eerste dat zulks een onuitputbare schat was ; doch de schat verminderde spoedig, zoodat bij het einde der eerste maand hun nog een enkel goudstuk overbleef.

« Nu is de tijd, door u zelf bepaald, gekomen » merkte Hendrik op. « Trekken wij ons beste pak aan en zoeken wij een kantoor van plaatsbezorging op. »

— « Ja, » antwoordde Gustaaf, « doch ik vind het alles behalve plezierig zoo een ganschen dag aan een kantoor of eene toogbank vastgeklonken te zitten. »

Intusschen maakte hij zich bereid om met zijnen vriend uit te gaan.

Twee dagen later, stond de jonge Daelens, met een prachtig blauw schort aan, achter den toog in eenen kruidenierswinkel, in de *rue Saint-Martin*, en evenzoo Gustaaf bij eenen drankslijter, in de *rue Rambuteau*. Vruchteloos hadden zij zich in onderscheidene koopmanshuizen aangemeld om eene plaats als klerk te bekomen ; bij gebrek aan getuigschriften of aanbevelingsbrieven werden zij overal afgewezen.

's Avonds zagen zij elkander in eene niet zeer blijmoedige stemming weêr. Geld bezaten zij niet meer en moesten dus op hun kamertje blijven tot de maand zoude verstreken zijn, alswanneer zij elk vijftig frank als loon zouden trekken.

Dan verwijlden Hendrik's gedachten bij zijne

familie; het beeld der goede Monica zweefde vóór zijnen blik — en tranen van naberouw bevochtigden zijne oogen.

Ook Gustaaf dacht soms aan zijne moeder, doch op eene gansch andere wijze.

« Als de goede sukkel, die zich inbeeldt dat ik eens op zijn minst minister of bankier zal worden, thans wist welk zonderlinge weg mij zooverre brengen moet, dan zou zij waarschijnlijk nog al eens verwonderd opkijken » zeide hij schaterlachend.

Aldus gekscherend, sliep hij in en droomde dan van dien knorrigen beer, gelijk hij zijnen baas noemde, en van de rare klanten die hij, bij zijn ontwaken, weêr zou moeten opzoeken.

Drie maanden later vinden wij de beide makkers voortreffelijk gehuisvest in eene wijde en fraaie kamer, op de *place des Victoires*.

Ongetwijfeld onthalen zij dien dag hunne vrienden, want eene lange welgedekte tafel, in het midden des vertreks, schijnt op dischgenooten te wachten.

Beiden zijn naar de mode en smaakvol gekleed, en werpen nu en dan eenen blik in eenen der spiegels welke de kamer versieren: 't is duidelijk dat zij zeer in hunnen schik zijn.

« Ik begin te gelooven dat moeder den bal niet missloeg toen zij mij in haren geest bestemde om een groot man te worden » sprak thans Hofman,

« fortuin leidt tot alles en wij zijn op een goeden weg, voor wat dat betreft. »

— « Dank aan het erfdeel dat uit de lucht gevallen is op het hoofd van dien waarden Duval, die door uwe slimme streken verward geraakt is in eene zaak waarin hij zoo min helder ziet als wij, » antwoordde Hendrik lachend, « doch ik kan niet goedkeuren dat gij uwe moeder voor zes duizend frank daarin betrokken hebt ; want de sukkel zou zoo goed als geruïneerd zijn, indien het ons tegensloeg. »

— « Wilt gij nu mijne blijde verwachtingen den bodem inslaan, ongeluksvogel ? » riep Hofman ongeduldig uit. « Stel uwe bedenkingen tot eene andere maal uit ; vandaag moet er slechts aan plezier gedacht worden. »

— « Ja, leve de vreugde ! » riep Daelens, zijne donkere vooruitzichten aldus trachtende in slaap te wiegen. « Hebben is hebben ; bekommeren wij ons om morgen niet. »

Nu werd de deur geopend en hun handelsgenoot, Duval, trad binnen. Hij was een opgeschoten jongen, met een tamelijk dom uitzicht, doch zeer verwaand en pronkzuchtig.

Hoe toch was Hofman er toe geraakt in kennis met Duval te komen ? — Op eene zeer eenvoudige wijze. Beiden bezochten dikwijls hetzelfde koffiehuis ; en daar de laatste gaarne pochte, had hij aan Gustaaf verteld dat hij van eene moei erven moest ;

Hendrik's slimme makker had het daarop zoowel aan boord gelegd, dat Duval er had in toegestemd om met hem eene spekulatie op de koffie te ondernemen. Overigens verliet deze zich geheel op zijne nieuwe vrienden wat de wijze van handelen betrof en feestte onbekommerd met hen meê.

Na Duval de hand gedrukt te hebben, noodigden Hofman en Daelens hem uit om bij de stoof, waar een lekker vuurtje brandde, neder te zitten ; en de drie handelaars knoopten een gesprek aan over hunne ontwerpen voor de toekomst, in afwachting dat de overige gasten kwamen.

V.

DE WAARSCHUWING.

Plotseling echter werden zij onderbroken door den deurwachter die Hendrik aankondigde dat een meisje hem wenschte te spreken.

« Een meisje! — Hebt gij dames verzocht? » vroeg Gustaaf, half verwonderd, half schertsend.

Hendrik's voorhoofd was beneveld geworden.

« Ik weet volstrekt niet wie het wezen mag » antwoordde hij. — « Hoe het zij » vervolgde hij, zich tot den deurwachter wendend « zeg aan het meisje dat zij boven kome. »

Toen de boodschapper weg was, wilde Hofman zijne spotternij herhalen, doch Hendrik legde hem driftig het stilzwijgen op.

Nu werd op de deur geklopt en Daelens opende.

« Monica! » riep hij met schrik uit, zoodra hij de bezoekster had aangezien.

En hij bleef onbeweeglijk daar staan, als een schuldige vóór zijnen rechter.

« Broeder, » zeide zij, « ik zou u gaarne eenige

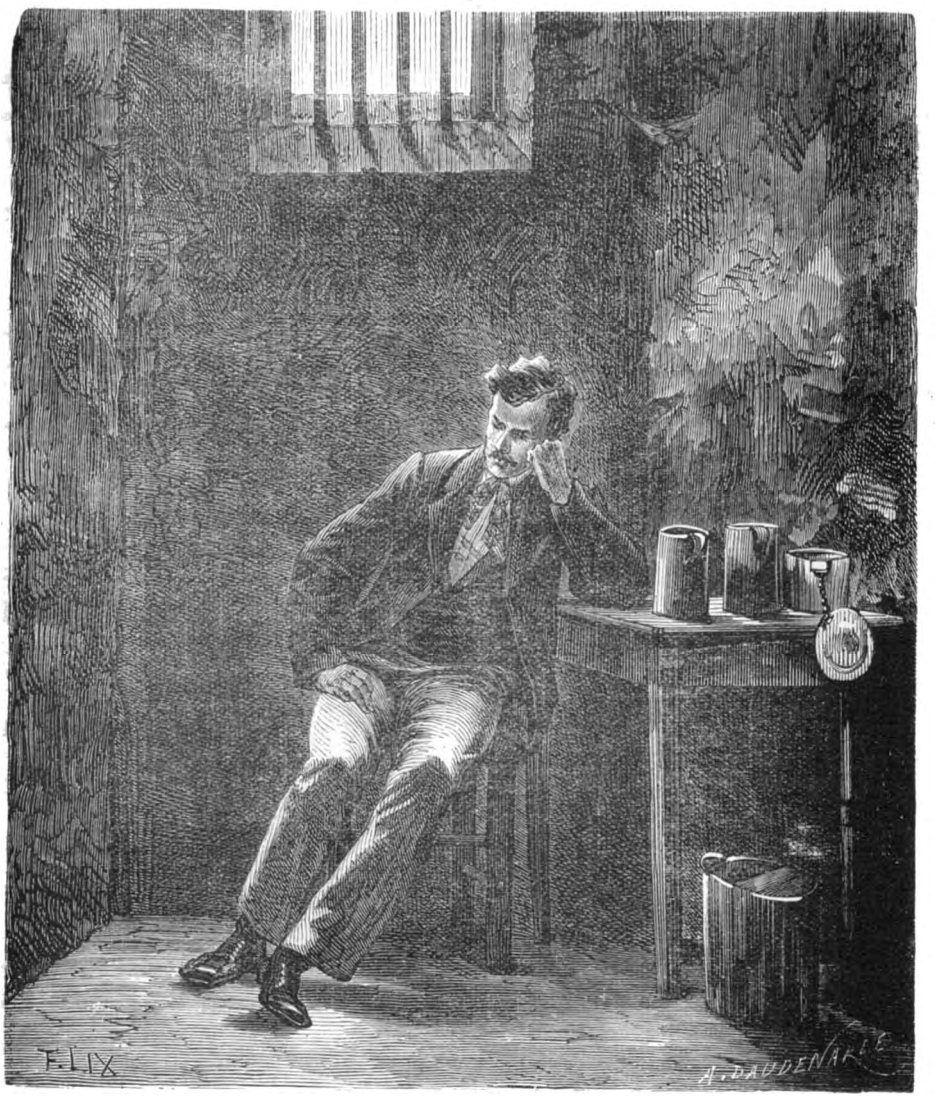

Vertrouwend in zijne onschuld, wachtte hij bedaard af, dat hij in vrijheid werde gesteld. (*Blz. 49*).

stonden spreken, gij moogt dan verder beslissen wat u te doen staat. »

Gustaaf wenkte zijnen vriend Duval en beiden verlieten de kamer.

Monica zette zich in eenen leunstoel neder en ging op een gejaagden toon voort :

« Broeder, onze arme moeder is schier stervend van ongerustheid en smart ; daarom wilde ik een laatste beroep doen op uwe liefde, of ten minste op uw medelijden voor haar. Moest gij weigeren tot haar weder te keeren, zoo zou ik onmiddellijk van hier gaan ; doch ik verklaar u dat in dit geval elke band tusschen ons zou verbroken wezen. »

Hadde Monica twee maanden vroeger aldus tot haren broeder gesproken, dan hadde deze het voorstel zonder aarzelen aangenomen ; nu echter hij de giftige vruchten der ongebonden vermaken had geproefd ; — nu het leven hem, langs den bedriegelijken kant waar hij het aanschouwde, scheen toe te lachen : — nu kwam het denkbeeld hem ondragelijk voor, dat hij zijn bestaan zou moeten overbrengen op den buiten en in den schoot eener familie als de zijne.

« U volgen ? » antwoordde hij, zijne zuster om den tuin zoekende te leiden, « gij wilt dat ik eenen stand vaarwel zegge, welke mij het benijdenswaardigste lot in de toekomst voorspelt ? Onmogelijk. Ik ben overtuigd dat gij zulke opoffering van mij

niet kunt eischen; moeder zelve, zoo zij wist wat er van was, zou de eerste mij den raad geven de loopbaan, welke mij tot het geluk moet leiden, niet te verlaten. »

—« Gij weigert dus den wensch onzer arme moeder te vervullen? » drong het meisje aan, op wie haars broeders woorden geen den minsten indruk schenen gemaakt te hebben. « Later wellicht zal het u berouwen; want ondankbare kinderen kunnen geen geluk vinden. »

— « Ik zal haar schrijven, haar uitleggen waarom ik weigeren moet, » antwoordde Hendrik, « geloof mij, dit zal voldoende zijn om haar gerust te stellen, en zoodra ik een onafhankelijk bestaan heb, zal ik tot u wederkeeren en u nooit meer verlaten. »

—« Welnu, blijf dan! » voegde Monica hem toe op eenen toon welke haren broeder sidderen deed « ik, ik vertrek en wil u nooit wederzien! »

Hendrik wilde haar uitgeleide doen, doch zij weigerde.

« Blijf, zeg ik u, » herhaalde zij, hem met de hand afwerende « wat zoudt gij, die weigeren kunt uwe moeder het leven te redden, het hart hebben uwe zuster te beschermen! »

Bij het uitspreken dezer verpletterende woorden verliet zij de kamer en daalde met spoed de trappen af.

't Was Hendrik te moede als zouden hem de

krachten begeven, na deze dreigende verschijning van haar die hij zoo innig had liefgehad; het berouw daalde in zijnen boezem en hij vroeg zich af of hij haar niet zoude terugroepen en met haar naar zijne ouders wederkeeren.... Daar trad Hofman het vertrek terug binnen. Deze had Monica zien heengaan en, overtuigd dat dit bezoek het gemoed zijns vriends moest hebben geschokt, haastte hij zich thans om te trachten den teweeggebrachten indruk weg te nemen.

« Hoe nu ! Zijt gij hier nog ! » sprak hij spottend ; — spot was het wapen waar hij gewoonlijk in zulke omstandigheden meê schermde — « ik dacht dat gij de zoete stem van uwen bewaarengel zoudt gehoor gegeven en als een onderworpen kind er toe besloten hebben opnieuw spade en sikkel op te nemen. Doch het blijkt dat gij een man wordt en uw karakter op eene bewonderenswaardige wijze aan krachtdadigheid wint in dien dampkring van vrijheid welken wij inademen ! Ik wensch u geluk er om, beste, ik kan u niet genoeg aanmanen op dien weg te blijven voortgaan ! »

Hendrik antwoordde niet en bleef in bittere gepeinzen verslonden.

Echter bleven de bijtende woorden zijns vriends, en bovenal het treurig vooruitzicht dat deze hem gedurig voor oogen bracht over het « slavenleven » dat hem te huis wachtte, niet zonder uitwerking op zijn gemoed.

Hij bedaarde langzamerhand, het berouw week en eindelijk kwam hij er toe, zich zelven te overtuigen dat het beste voor hem was dat hij te Parijs bleve.

« Vergeet het gebeurde, vriend » sprak Hofman. « Onze genoodigden staan op straat te wachten. Ik zal hen doen boven komen, en hun vroolijk gezelschap zal wel spoedig die lichte wolken van uw voorhoofd verdrijven. »

Dit zeggende liep hij met haast de trappen af.

VI.

TWEE BRIEVEN.

Monica wachtte zich wel, bij haren terugkeer in het vaderlijke huis, aan hare ouders te zeggen wat er met haren broeder gebeurd was. Ja, zij wist hen omtrent den vluchteling zóó gerust te stellen, dat zij zich troostten over zijne weigering om naar Vlaanderen weder te keeren en de hoop verkregen dat zij hem eenmaal in een treffelijken stand zouden geplaatst zien. Theresia, gansch versterkt door de goede tijding, kon weldra van haar bed komen en aan het spinnewiel nederzitten, terwijl zij Monica honderdmaal de liefderijke woorden herhalen deed welke « haar Hendrik » natuurlijk gelast had haar over te brengen.

« Hij is zeker heel groot geworden ? » vroeg zij. « Al een goed voorkomen moet de jongen nu hebben. Hoe dikwijls heeft hij u omhelsd, kind-lief ? Wat moest hij blijde zijn u eens te zien ? »

Op dit alles antwoordde het meîsje met hare gewone voorzichtigheid en tegenwoordigheid van

geest; doch haar hart bloedde wanneer zij zich die rijk bemeubelde kamer te binnen bracht waar zij haren broeder, onwaardig van zooveel liefde, gevonden had. — Pieter had niet zoo blindelings als zijne vrouw geloof geslagen aan de troostende bevestigingen van Monica; zijne meerdere levensondervinding en bekendheid met het karakter zijns zoons, deed hem twijfelen aan zooveel geluk; niettemin arbeidde ook hij sindsdien met meer moed en zuchtte niet zoo bitter meer tijdens zijne rusturen.

Ettelijke maanden verliepen, gedurende welke niets den vrede stoorde door de verstandige en moedige Monica in het gezin teruggebracht.

Op zekeren dag ging de kleine Anna, uit de school komende, bij de weduwe Hofman binnen — zoo als wel meer gebeurde, omdat zij dikwijls zulke schoone roode appelen waarop zij verlekkerd was, van Gustaaf's moeder kreeg — en vond ditmaal de rampzalige vrouw buiten kennis op den vloer uitgestrekt liggen. Verschrikt liep zij naar huis om zulks aan hare ouders bekend te maken.

« Wel hemel! wat mag haar overkomen zijn? » kreet Monica verbleekend, alsof een schrikkelijk voorgevoel haar ontstelde; en meteen snelde zij naar de hoeve der weduwe.

De arme vrouw lag nog steeds in zwijm, Monica schoof haar kussens onder het hoofd en waschte haar de slapen en de polsen met azijn. Weldra

keerde de ademhaling weer en bewogen zich de tot dusverre ontkleurde en stijve lippen, als om iets te stamelen.

« Ik ben bij u, Barbara » zeide Monica, toen zij oordeelde dat de zieke haar verstaan kon.

De weduwe opende de oogen, doch scheen het meisje niet te herkennen ; deze met een verdwaalden blik aanziende, kwam zij overeind en kreet op hartverscheurenden toon :

« In de gevangenis... hij, mijn zoon !... Maar dat is niet mogelijk !... Geef hem mij weêr !... »

Deze woorden waren voor Monica eene verschrikkelijke ontsluiering. Doodsangst beklemde haren boezem. Was wellicht haar broeder niet in dezelfde zaak als zijn rampzalige vriend betrokken ? Wat zou er van haar, wat van hare ouders geworden, zoo hem dergelijk ongeluk beschoren was ?

« Ten onder gebracht ! » mompelde de zieke weder op denzelfden klagenden toon « ten onder gebracht, onteerd — door hem, dien ik zoo teêr beminde !... Ach ! waarom ben ik nog in leven !... »

Het meisje poogde nu haar eenige vragen toe te sturen : zij echter strekte de hand uit en toonde een verfrommelden brief, welken zij krampachtig drukte.

« Lees » zeide zij « en verbrand daarna dien ellendigen brief, dien ik niet meer zou kunnen bezien zonder te bezwijken onder mijne smart ; want hij is

het die mij het hart vermorzeld heeft. De brief was van Gustaaf.

Hij bekende zijne moeder, dat de onderneming mislukt zijnde, hij gepoogd had zich eenigen tijd staande te houden, met valsche wissels op naam zijns handelsgenoots te maken, doch dat deze de list ontdekt had en hem naar de gevangenis had doen brengen.

Hij besloot met Duval op alle wijzen te verwenschen, doch zeide geen woord over Hendrik — wat voor de bevende Monica als eene hoopstraal was.

« Kan iemand zoo rampzalig wezen als ik ? » hernam de weduwe, terwijl zij aangedane blikken op het meisje vestigde en alzoo bewees dat zij deze herkende. « Blijf behoed voor zulke marteling, kind-lief, » voegde zij erbij, « want uwe jonge ziel bezweke er onder. »

Toen de zieke in staat was om naar bed te gaan, geleidde Monica haar derwaarts, zette zich bij haar neder en diende haar zulke liefderijke zorgen en vertroostingen toe, dat de vrouw ten laatste veel bedaarder werd.

Monica bracht den ganschen nacht bij de zieke door en keerde, na zich te hebben doen vervangen door eene jonge boerin uit de buurt, eerst 's anderendaags huiswaarts, niet wetende hoe zij hare ouders de ware oorzaak der ongesteldheid van de arme vrouw zou bekend maken.

Zouden zij niet, even als zij, bij het vernemen daarvan, een doodelijken angst over het lot huns zoons gevoelen? — En toch, er was geen ander middel dan hun de waarheid te bekennen, vroeg of laat zouden zij die moeten te weten komen.

« Onze gebuurvrouw is reeds veel beter » zeide zij binnentredend « 't is te hopen dat het geen erge gevolgen zal hebben. »

— « Hoe onverwacht de ziekte iemand treffen kan! » bemerkte Pieter. « Geen uur was het geleden dat ik haar in haren tuin bezig zag, wanneer Anneken ons meldde dat zij in zwijm gevallen was. »

— « Eene slechte tijding welke zij van haren zoon ontving, trof haar dermate.... » begon het meisje, doch had den moed niet verder te gaan.

— « Eene slechte tijding? wat wilt ge zeggen, kind? » vroeg Theresia ongerust.

— « Bedrogen verwachtingen hebben hem er toe gebracht een misdrijf te plegen... » vervolgde Monica, het woord « gevangenis » niet durvende uitspreken.

— « Ik zie het aan uwe houding dat er iets verschrikkelijks is » riep Pieter uit. « Spreek, mijne dochter, verberg ons niets: de onzekerheid is pijnlijker nog dan de ergste wezenlijkheid. Alles willen wij weten, hoort ge wel? »

— « Tot nu toe bewijst niets dat Hendrik de medeplichtige zijns onwaardigen vriends zij, » antwoord-

de Monica op genoegzaam beraden toon om hare ouders eenigszins gerust te stellen « bedroeven wij ons dus niet onnoodig ; hoogstmogelijk is mijn broeder hoegenaamd niet in die betreurenswaardige zaak betrokken. »

Juist toen zij dit zeide, kwam de postbode binnen en bestelde haar eenen brief uit Parijs.

« Nu zullen wij spoedig alles weten, » riep Pieter uit, terwijl het meisje met bevende hand het zegel verbrak.

— « Alles, ja, » zeide zij, na, zonder de minste ontroering te laten blijken, den brief overzien te hebben.

Hierop las zij denzelven met luiderstemme voor : — Hendrik liep geen het minste gevaar, volgens dit door haren broeder haar toegericht schrijven.

De liefderijke moeder was bedwelmd door de hevige ontroering. Ook Pieter was hevig aangedaan.

Tusschen hen beiden in, stond Monica, een beeld des lijdens gelijk, en hare houding hadde de ouders verschrikt, zoo deze thans niet door hunne eigene gewaarwordingen verhinderd waren geweest op haar te letten. — Wat mocht het zijn dat haar zoo diep ontstelde ? — Dat zullen wij vernemen zoodra zij alléén met haren vader is...

« Vader, » zeide zij tot deze, zoodra beiden Theresia's vertrek verlaten hadden, « vergeef het mij

dat ik u bedrogen heb. De gezondheidstoestand mijner arme moeder liet niet toe, dat zij alles vernam; voor u mag ik de waarheid niet verborgen houden, hoe smartelijk deze ook zijn moge. »

— « Ach! » kreet Daelens met doodsangst « wij zijn verloren, niet waar? — mijn zoon, mijn rampzalige zoon is plichtig! »

— « Hij betuigt zijne onschuld op eene wijze welke ons geenen twijfel kan laten nopens zijne rechtzinnigheid » antwoordde het meisje, terwijl zij Hendrik's brief ontplooide.

Hierop las zij het volgende:

« Brave en geliefde Zuster,

» Zonder twijfel hebt gij van de weduwe Hofman » vernomen welk ongeluk ons getroffen heeft, doch » wat u onbekend is en gij echter weten moet, opdat » uwe droefheid en die onzer liefderijke ouders » minder groot zij, is, dat ik geheel en al onschuldig » ben aan het misdrijf, dat mij wordt ten laste ge- » legd en waarvoor ik verkeerdelijk door eene voor- » loopige gevangzitting boeten moet. »

» Zou ik durven u, de braafste aller zusters, » het woord nog toesturen — zoo ik eerloos ge- » noeg ware geweest u bloot te stellen aan de » schande het hoofd te moeten bukken onder uws » broeders oneer? Zou ik durven u den last op- » dragen het hart van den deugdzaamsten der

» vaders en van de beste der moeders voor mij » gunstig te stemmen — in geval mijn naam ware » besmeurd en ik de grondbeginselen van eerlijk- » heid, mij door hen ingeboezemd, miskend hadde ? » — Neen, neen, stel u gerust, zuster-lief, wel kon » ik mijnen plicht te kort komen door een lui en » ongebonden leven te verkiezen boven het wijs en » eerzaam bestaan dat gij mij voorsteldet ; doch » tusschen dit en de misdaad ligt een afgrond, wel- » ken ik onmogelijk kon overschrijden, na de voor- » beelden van deugd die mijne vroege levensjaren » gestadig omringden.

» Hopen wij dat spoedig mijne onschuld blijken » zal, om, als de verloren zoon, berouwhebbend ver- » giffenis te komen afsmeeken en, gedeeltelijk ten » minste, het leed dat ik u allen aandeed te her- » stellen.

» Beklaag mij intusschen, doch veracht mij niet. » Vaarwel.

» Hendrik Daelens. »

« Wat een geluk ! Mijn zoon bleef onzer liefde waardig ! » sprak Pieter, toen de lezing geëindigd was. « Dat is de taal van iemand die een gerust geweten heeft : zonder morren wil ik dan ook deze nieuwe beproeving verdragen, die hem misschien voor altijd van zijne dwalingen zal genezen. »

Monica omhelsde haren vader en beiden keerden

weder bij Theresia, die met een blijgeestig gemoed aan haar spinnewiel zat — opgebeurd als zij was door de troostende woorden welke hare voorzichtige dochter zoo behendig had uitgedacht, om haar te behoeden voor eenen schok welke haar noodlottig had kunnen worden.

. . . . . .

Gustaaf's rampzalige moeder was in het hart geraakt door den slag welke haar getroffen had. Van dag tot dag werd zij zieker, de koorts verteerde van lieverlede hare krachten.

Niettemin scheen zij gelaten in haar lot.

Op eenen avond dat zij nog zieker was, liet zij Monica roepen en sprak tot haar:

« Uw bijzijn, lieve, is mij onontbeerlijk geworden om mijn arm, afgestreden hart door uwe liefderijke woorden eenige opbeuring te schenken. Weiger mij dezen laatsten troost niet; uwe woorden zijn een balsem voor mijne ziel... Ik zal niet lang meer leven, » vervolgde zij, de hand kussende welke het meisje op de hare gelegd had; « verlaat mij niet meer; ik houd er aan, dat gij tegenwoordig wezet bij mijne laatste stonden en mij helpet mijne zaken regelen. »

— « Ik zal u niet meer verlaten ! arme Barbara » riep Monica snikkend uit. « Konden mijne zorgen en mijne liefde ietwat uw lijden verzachten — ik ware gelukkig ! »

— « Nog eene gunst moet ik van u afsmeeken, mijne lieve, sprak Barbara: dat gij namelijk aan mijnen armen zoon, zoo hij ooit hier wederkeert, zegget dat zijne moeder hem op haar sterfbed al het verdriet dat hij haar aandeed, vergaf; — dat gij hem aanzoeket om van leefswijze te veranderen en zich te begeven tot den arbeid — éénige bron van waar genoegen en éénig onderpand van geluk en deugdzaamheid op deze aarde. Naar u zal hij luisteren, lieve Monica, omdat uw zoo nuttig besteed leven uwe raadgevingen door het voorbeeld bekrachtigen zal. Hij zal naar u luisteren, omdat hij, veel geleden hebbende, eindelijk den vrede en het geluk van uw gerust geweten zal wenschen te genieten, na vele dagen in de woeligheid en de bittere ervaringen der ondeugd doorgebracht. »

— « Ik beloof u dat ik alles zal doen wat mogelijk is om uwen wensch te volbrengen » antwoordde Monica. « Hij zal weten dat gij hem tot op uw doodsbed bemindet en zegendet — en wellicht zal dit voldoende zijn om eene volslagen omkeering in zijn bestaan te weeg te brengen. »

— « Dank, dank! gij troostengel » murmelde de zieke. « Ik kan dus zonder spijt deze aarde verlaten, nu ik mijn arm kind niet zonder bescherming in de wereld achterlaat. »

Hierop voegde zij de handen samen en bad.

Denzelfden nacht gaf zij den geest.

VII.

IN DE GEVANGENIS.

Terwijl dit aandoenlijk tooneel op de Vlaamsche hoeve voorviel, wandelde Gustaaf — die niet eens dacht dat de tijding van het hem gebeurde zijne moeder ziek maken kon — met gejaagdheid zijne gevangenis op en neêr.

Hij had dien zelfden dag een langdurig verhoor voor den onderzoeksrechter ondergaan.

Hij kon maar niet begrijpen hoe het nabootsen der handteekening zijns dommen handelsgenoots — zooals hij Duval noemde — eene misdaad wezen kon. Daar nogtans het gerecht de zaak als zeer ernstig scheen te beschouwen, was hij in 't geheel niet gerust over de gevolgen.

« Als zij ten minste dien sukkelaar van een' Hendrik, die er voor niets tusschen is, maar loslieten » morde hij. « Doch, wat ik ook te zijner rechtvaardiging zeggen moge, zullen zij hem achter de grendels houden. 't Is om gek te worden — zulke stijfhoofdigheid ! »

Nu werden de akkers, de boomgaard, de weiden, welke aan Daelens toebehoorden, opnieuw bebouwd. (*Blz. 57*).

Hij trachtte eenige rust te nemen, doch kon niet in slaap geraken en hervatte weldra telkens zijne wandelingen en zijne alleenspraak.

Eenige dagen later werd hem een brief besteld — van Monica.

Het meisje dacht het haren plicht, ingevolge de belofte welke zij aan de stervende gedaan had, onverwijld haren zoon de droeve tijding te melden, welke geschikt kon zijn om een grooten indruk op hem te doen, misschien wel om hem tot inkeer te brengen. Zoo treffend schetste zij het doodsbed, dat deze beschrijving het ongevoeligste hart moest raken.

Vreeslijk dan ook werd Hofman geschokt bij het vernemen dezes onverwachten doods. Spijt, smart en vooral wroeging maakten zich meester van zijne ziel, en beklemden zijnen boezem zoodanig, dat hij enkel door het uiten van hartverscheurende kreten ietwat verademing kreeg.

« Ten onder gebracht ! onteerd ! vermoord ! » kreet hij. « Het leven is mij een last geworden sedert ik deze misdaden bedreef !... Wat spreekt men van valsche handschriften ! Moet ik dààrom veroordeeld worden en verontschuldigd wegens den moord op mijne moeder — wegens de wijze waarop ik hare te groote liefde vergeldde !!.. Dat zal niet ; ik zal mijzelven beschuldigen, ik zelf zal den dood vragen ; want het leven is mij ondragelijk ! »

Wat gebeurde intusschen met Hendrik?

Vertrouwend in zijne onschuld, wachtte hij bedaard af, dat hij in vrijheid werde gesteld.

Ook hij had van Monica eenen brief ontvangen, in antwoord op zijn eigen schrijven. Onophoudend herlas hij de troostende woorden welke zijne zuster hem toestuurde, en 't verwonderde hem dat hij zoo langen tijd haren wijzen raad had kunnen miskennen en de trouwhartige weêrstreven.

Intusschen was het duidelijk gebleken dat de valsche handteekens voortkwamen van eene en dezelfde hand, en daar ook Hofman bleef aanhouden dat zijn vriend onplichtig was, werd deze eindelijk op vrije voeten gesteld, op voorwaarde dat hij te Parijs zoude blijven tot het geding zou afgeloopen zijn, daar zijne getuigenis erbij vereischt werd.

De dag waarop Gustaaf zou gevonnist worden, brak spoedig aan, en Hendrik ging naar het gerechtshof, om zijne getuigenis af te leggen. Hoe echter verschrikte hij, toen zijn vriend werd binnengebracht, bleek, vermagerd en als neêrgedrukt onder het gewicht der smart.

Het duurde tamelijk lang eer de zaak was afgeloopen. Eindelijk werd Hofman, aangezien zijnen jeugdigen ouderdom, zijne geringe handelsondervinding en meer nog wellicht den lijdenden toestand waarin hij zich bevond, enkel tot eene tweejarige opsluiting verwezen.

Alvorens Parijs te verlaten, vroeg en bekwam Hendrik de toelating om zijnen rampzaligen makker in zijne gevangenis te bezoeken. Deze was nog immer aan eene sombere wanhoop ten prooi ; geene vertroosting vond ingang tot zijne ziel.

« Zij heeft mij gezegend en vergeving geschonken — zij wien ik den doodsteek gaf » murmelde hij, meer tot zich zelven dan tot zijnen vriend sprekende. « Nooit — nooit zal ik mijne schuld uitwisschen kunnen... »

Hevig was Hendrik aangedaan, bij de gedachte dat ook zijne moeder wellicht van verdriet gestorven ware, zonder de liefderijke bezorgdheid van Monica, die hem medegedeeld had hoe zij gedurig de arme vrouw had moeten in dwaling brengen, opdat deze de treurige waarheid onbewust bleve.

« Gij moogt naar het Vaderland — naar uwe ouders, naar uwe zuster wederkeeren » zuchtte Hofman, toen het uur van scheiden sloeg, « uwe moeder zult gij wederzien... wat zijt gij gelukkig ! »

— « Kunt gij u later niet bij ons vervoegen!» antwoordde Hendrik. « Gij zult als een lid des gezins worden beschouwd, en gij zult uw treurig verleden vergeten. »

— « Voor mij is geene vertroosting mogelijk» herhaalde Hofman met aandoening ; « de wroeging zal mij volgen tot in het graf. »

Na een weemoedigen handdruk scheidden zij.

VIII.

TERUGKEER.

Het was koud : de Novemberwind blies hevig en deed de laatste verdorde bladeren van de boomen stuiven, en lichte sneeuwvlokjes vielen met deze bladeren ten gronde.

Over de velden in Vlaanderen zonk de nachtelijke duisternis ; hier en daar, door de vensters der hoeven, blonk het licht der lamp waar omheên de wakkere boerenmeisjes met hunne moeder aan het spinnewiel gezeten waren, om ook de lange avondstonden ten nutte te maken.

Op dit late uur klauterde een jongeling, die er zeer vermoeid uitzag en wiens kleederen op meer dan eene plaats verscheurd waren, over den lagen tuinmuur van eene dezer hoeven en naderde het verlichte venster der wijde benedenkamer.

« Wat geluk ! zonder zij mij bemerken, zal ik hen kunnen wederzien ! » mompelde hij.

Hierop blikte hij met ontroering naar binnen.

Vier personen bevonden zich in het vertrek : een

bejaard man, op wiens knie het slaperige hoofd van een klein meisje rustte, eene vrouw, wier vergrijsde haren en uitgemergelde trekken blijk gaven van een langdurig lijden, en eene dochter, die uit een boek het luisterend gezin voorlas.

Langen tijd beschouwde de jongeling met klimmende aandoening dit belangwekkend tafereel; twee- of driemaal zelfs deed hij eenige stappen zijwaarts naar de deur, als zoude hij aankloppen, doch telkens weerhield hij zich.

« Neen » sprak hij met teruggehouden stem, « te pijnlijk zou het mijne arme moeder vallen als zij mij zoo ellendig gekleed zag; ik zal wachten tot morgen en eerst Monica trachten te spreken om mij andere kleederen te bezorgen. »

Dit zeggende aanschouwde Hendrik — want de lezer heeft hem wellicht reeds herkend — eene laatste maal de geliefde wezens tot welke hij berouwhebbend wederkeerde, opende vervolgens, wetende hoe hij daarbij te werk moest gaan, langs buiten het luik van den hooizolder en klom daarin, om den morgen af te wachten.

Daar hij uitgeput was van vermoeienis, sliep hij spoedig in.

Nauwelijks één uur later, schrikte hij plotseling op, door een gevoel als werd hij versmacht. — o Hemel! vlammen stijgen overal rond hem op, en nauwelijks heeft hij den tijd om zich van den reeds op zijn lichaam brandenden kiel te ontdoen.

« Rampzalige die ik ben! » riep hij uit, ten gronde springend om zijne ouders ter hulp te vliegen « zal ik hen dan immer ten onheil verstrekken! »

En op de deur bonzend, schreeuwde hij wanhopig:

« Brand! brand! brand! »

Doodelijk beangst, trok de arme vader — die zich met zijn gezin zooëven ter rust had gelegd — spoedig zijne kleederen aan en kwam openen, doch ontstelde hevig toen hij in dien ellendigen jongeling dien hij vóór zich zag, zijnen zoon herkende.

« Ik zal u alles zeggen, vader — later! » sprak Hendrik haastig, terwijl hij naar het bed zijner moeder sprong. « Thans is er geen tijd te verliezen. Wek mijne zuster, bid ik u! Ik gelast mij met moeder. »

Deze in zijne armen te nemen, haar aan te kleeden, als ware zij een kind geweest, was het werk eens oogenbliks; zoo dat, toen Pieter met Monica en Anneken terug verscheen, hij haar reeds buiten had gedragen.

« Redt het vee, zoo het nog kan! » riep hij, daar de vlammen reeds den stal aantastten.

Pieter snelde aanstonds derwaarts, terwijl de beide meisjes lijnwaad, beddegoed en kleedingstukken door het venster smeten.

« Naar buiten! naar buiten! » kreet Hendrik opnieuw, terwijl hij naar haar toesprong en haar

medesleepte « het dak brandt en de muren kunnen elk oogenblik instorten. »

Intusschen kwamen van alle zijden geburen toegeloopen om zoo mogelijk te blusschen ; doch zulks was vergeefsche moeite, eenige emmers water op dien brandenden oven zouden meer kwaad dan goed hebben gedaan.

Een braaf pachter, die met Pieter uitermate bevriend was, beijverde zich om de slachtoffers der ramp eene schuilplaats in zijne hoeve aan te bieden, tot het geleden verlies zooveel mogelijk zoude hersteld zijn.

Zijn gulhartig aanbod werd dankbaar aanvaard.

Wagens werden aanstonds gehaald om de zieke vrouw op te laden, even als de meubelen en andere geredde voorwerpen: Hendrik had nog wel twintigmaal de vlammen getrotseerd om alles wat maar eenige waarde bezat aan de vernieling te onttrekken, zoo dat slechts weinig was verloren gegaan.

Weldra stelden allen zich op weg naar de hoeve van pachter Torfhout, hunnen edelmoedigen gastheer.

IX.

BESLUIT.

Hendrik kon het zich niet ontveinzen dat aan hem zelven de oorzaak der ramp te wijten was. Hij herinnerde zich immers dat, toen hij bij zijne aankomst den tuinmuur overklimmen wilde, hij zijne pijp en eenige phosphoorstekjes in het pakje dat hij onder den arm droeg geborgen had. Door wrijving gedurende zijnen slaap hadden vermoedelijk de phosphoortjes vuur gevat.

« Ach ! » zoo dacht hij met droefheid « wat al noodlottige gevolgen kan een enkele misstap na zich sleepen ! »

Toen hij met zijne ouders en zusters in de wijde kamer, welke de goede Torfhout te hunner beschikking gesteld had, vereenigd was, bekende hij rechtzinnig zijne onvoorzichtigheid en verhaalde insgelijks wat hem wedervaren was.

« En nu, dat ik u al het leed berokkend heb dat in mijne macht stond » zoo besloot hij, zijnen vader en Monica beiden eene hand reikende « blijft mij

slechts over dat leed te herstellen. Voorzeker moeilijk is deze taak, doch ik durf hopen dat mijne krachten in evenredigheid van de rechtzinnigheid mijns berouws zullen wezen en ik, door mijnen arbeid, erin gelukken zal eene woning herop te bouwen, waar gij eindelijk den vrede en het heil genieten zult dat gij immer zoo wel verdiendet en u slechts door mij ontnomen werd. »

— « Wees gezegend om uw moedig voornemen, mijn zoon » antwoordde Pieter, terwijl hij tranen van aandoening stortte. « Moget gij volharden in die edele gevoelens ! »

— « Broeder, gij laat immers toe dat ik u helpe bij uw toewijdingswerk ? » vroeg Monica, hem omhelzende.

— « Gij, lieve zuster, gij zult mijne ingeefster, mijn steun wezen — gij, naar wier stem ik veel vroeger reeds hadde moeten luisteren » antwoordde Hendrik met vuur. « Samen zullen wij die vrome wezens, wien wij het leven zijn verschuldigd, liefhebben en arbeiden om hun een vreedzamen en gelukkigen ouderdom te bereiden. »

— « Hendrik ! Monica ! komt beiden hier, dat ik u op mijn hart drukke ! » riep nu eensklaps Theresia, die men slapend waande. « Komt, » riep zij de armen uitstrekkende, « gij schenkt mij het leven terug ! »

Van dit oogenblik af, zetteden zich broeder en

zuster aan den arbeid, bijgestaan door Pieter, wien als een nieuw leven scheen ingevaren.

Daar zij tijdens het winterseizoen niet op het veld konden bezig zijn, verhuurden zij zich als werklieden in eene aanzienlijke fabriek, in de omstreken gelegen.

Theresia kon insgelijks weldra opstaan en de zorg van het huishouden waarnemen, daarin bijgestaan door de kleine Anna, die, hare zuster zou waardig worden.

Gedurende de lange avondstonden, vereenigden zich de beide gezinnen in de groote benedenkamer en, terwijl de vrouwen sponnen, lazen de mannen beurtelings voor uit een of ander stichtend boek.

« Ja, thans weet ik wat het geluk is » zeide menigmaal de jonge bekeerde. « Vruchteloos zocht ik het verre van u, verre van den arbeid en de deugd. Hoe zoude ik het verdiend hebben, zoolang ik mijne voornaamste plichten — werkzaamheid en liefde — miskende ? »

Toen de Lente naderde, hernamen Pieter en zijne kinderen den veldarbeid. Wat zij gedurende den Winter in de fabriek verdiend hadden, deed hun het grootste gedeelte der bij den braud geleden schade inhalen.

Nu werden de akkers, de boomgaard, de weiden, welke aan Daelens toebehoorden, opnieuw bebouwd ; waar de hoeve had gestaan werd eene fraaie, schil-

derachtige woning opgetrokken — het alles onder de leiding van Hendrik, die eene bewonderenswaardige bedrevenheid aan den dag legde. De ouders waren overgelukkig, want nooit hadden zij een moedigeren jongeling dan hunnen Hendrik gezien.

Op zekeren dag kwam dezen een brief van Gustaaf toe.

« Gij zijt gelukkig, waarde vriend, gelijk gij het » verdient » schreef Hofman «doch ik ben verzekerd » dat gij niet gansch den ongelukkige vergeet, die, » toen gij Parijs verliet, in eene vernederende » gevangenis zuchtte. — Dat deze herinnering u » niet treurig valle, beste Hendrik; de hoop, is » neêrgedaald in de enge cel waar uw rampzalige » vriend wanhopig zuchtte en heeft dezelve vervuld » met een troostrijken glans. Zulks heeft die brave » dochter, welke gij zoo gelukkig zijt uwe zuster te » noemen, bewerkstelligd. Zij is het die de woorden » des levens over mij heeft uitgestort; haar heb ik » te danken dat ik den weg der herstelling ben » ingetreden. »

Deze brief bracht op Hendrik's gemoed en op dat zijner ouders een diepen indruk te weeg. Allen verheugden zich omdat ook dit verdoolde schaap was weêrgekeerd en zegenden Monica, die het werktuig der genade, ook voor hem, geweest was.

Twee jaren waren verloopen sedert Hendrik in het ouderlijke huis was teruggekomen.

In dit korte tijdverloop hadden Daelens en zijn gezin niet alleen de schade ingehaald welke zij geleden hadden, maar zelfs, dank zij de door Hendrik aangebrachte verbeteringen, bracht het eigendom schier het dubbel op van vroeger.

Op eenen namiddag bood zich een jonkman, in armoedige kleeding, op de hoeve aan. De jonge Daelens herkende aanstonds Gustaaf Hofman, niettegenstaande deze zeer veranderd was.

« Gij hebt u de door mij gedane belofte herinnerd : wees welkom ! » zeide Hendrik.

« Ik kom met u den zielevrede deelen welken de arbeid schenkt, » antwoordde Gustaaf, « want thans begrijp ook ik, *dat in den arbeid alléén de bron van het waar geluk te vinden is.* »

EINDE

INHOUD

I. — De Speelschuld 5
II. — De Bekoring 12
III. — De Vlucht 20
IV. — Het leven te Parijs 25
V. — De Waarschuwing 30
VI. — Twee Brieven 36
VII. — In de gevangenis 46
VIII. — Terugkeer 51
IX. — Besluit 55